

משנה - שבועות - רמב"ם

[פרק א](#)

[פרק ב](#)

[פרק ג](#)

[פרק ד](#)

[פרק ה](#)

[פרק ו](#)

[פרק ז](#)

[פרק ח](#)

[א](#)

[פרק](#)

[פרק א - משנה א](#)

שבועות שתיים שהן ארבע ידיעות הטומאה כו': שבועות שתיים כי ישבע אדם על מה שעבר ועל מה שעתידי לבא ואלו הם שני מינים ויתחלק שבועתו על שעבר שני חלקים שעשה כך וכך או שלא עשה וכן בעתיד שיעשה או שלא יעשה: וידיעות הטומאה הוא מבאר אותם בפרק שאחר זה: ואמר יציאות השבת הוא ר"ל בכאן רשויות השבת שהם שנים רה"י ורה"ר ולכל אחד מהן הכנסה והוצאה וכבר נתבארו דיני היציאות על תשלומן בפ"א ממסכת שבת ולא זכר בהם בכאן אלא מה שחייב בה סקילה בלבד אבל בשבת זכר חיובי ופטורי כמו שביארנו לשם: ומראות

נגעים שאת ובהרת והם העקרים ולבהרת שניה לה ולשאת שניה לה ועוד
אבאר זה תכלית הביאור ואביא ראיותיהם בפ"א מנגעים:

פרק א - משנה ב

כל שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף כו': התחיל ביאור ידיעות
הטומאה בראשונה כדי שישלם המאמר בדבר שאינו מענין המסכת
ויחזור לענין המסכת והיא שבועות אבל שבת ונגעים כבר ייחד לכל אחד
מהם מסכת בפני עצמה וממה שאתה צריך לידע שעונש טומאת מקדש
וקדשיו במזיד כרת ובשוגג קרבן אמרה רחמנא והביא את אשמו לה' וגו'
ואם אי אפשר לו קרבן מן הצאן אמר ואם לא תשיג ידו וגו' ואם לא תגיע
ידו וזהו קרבן עולה ויורד ואינו חייב קרבן עד שתהיה לו ידיעה בתחילה
וידיעה בסוף והעלם בינתים והראיה על זה דאמר רחמנא בענין ההוא
ונעלם ממנו והוא ידע ואשם אמרו ונעלם ממנו מורה שקדם לו ידיעה
לפני זה ואמרו והוא ידע ראיה שידע מה שנעלם ממנו תחלה הנה ידיעה
בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים ואמנם ענין ראיותיהם על שעיר יום
הכפורים הנשרף כולו יארך ספורו ויותר ראוי להתפרש בהש"ס מלפרשו
בחבורנו זה:

פרק א - משנה ג

אין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף כו': זה אפשר בתינוק
שנשבה לבין העובדי כוכבים ולא קדמה לו ידיעה שהוא איסור על בני
ישראל ביאה למקדש והוא טמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש
ואח"כ ידע שהוא טמא כשנכנס וכי הוא אסור לנכנס למקדש טמא הנה
כי אין לו ידיעה בתחלה. ושעיר הנעשה בחוץ ביוה"כ הוא חטאת ויאכל
למוצאי יום הכפורים וכבר נתבאר זה במקומו [מנחות פ"א הל"ז]:

פרק א - משנה ד

ועל שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף כו': כל השעירים ר"ל שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים ושעיר הנעשה בחוץ ביום הכפורים ומחלוקת זה לא נאמר בו הלכה כדברי פלוני לפי שהוא דבר חוזר אל השם יתברך ואמנם הם חולקים בהיקש וראיות מהפסוקים אין זה מקום לזכור ענייני ההיקש בהם וכבר בארנו שכל סברא מן הסברות שאינה באה לידי מעשה מן המעשים שיפול בו מחלוקת בין החכמים לא נאמר בו הלכה כפלוני וענין מאמרו שיקרבו זה בזה שיקריב שעיר ראש חדש כשנתאחר הקרבנו ברגל מן הרגלים ויהיה שעיר הרגל ושעיר הרגל כשנתאחר הקרבנו יקריבהו בראש חדש ויהיה הוא בעצמו שעיר ראש חדש לפי שכל אחד משניהם חטאת הנעשית בחוץ הוא:

פרק א - משנה ה

ר"ש בן יהודה אמר משמו שעירי ראשי חדשים כו': לפי שכבר אמר מוסיף עליהם של יום הכפורים שהוא מכפר על שאין בה ידיעה בתחלה אבל יש בה ידיעה בסוף:

פרק א - משנה ו

ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו כו': אמר רחמנא על שעיר הנעשה בפנים וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל וגו': וקלות נקרא מצות עשה ומצות לא תעשה זולתי לא תשא בלבד: וחמורות הם כריתות ומיתות ב"ד ולא תשא לפי שהוא מן החמורות אע"פ שהוא לא תעשה בלבד. וכפל אותם לפי שבא לבאר אותם באמרו השגגות והזדונות [כו'] ר"ל בין שעשה שום דבר מהם ושגג בו או לא הודע שעיר המשתלח מכפר אפילו לא עשה תשובה מן הקלות אבל החמורות שעיר עם התשובה מכפרין:

פרק א - משנה ז

אחד ישראלים ואחד כהנים ואחד כהן משוח כו': אמר כי כולם שוים בכפרת שעיר המשתלח ואין בין הכהנים לישראל וכהן משוח הפרש זולתי בטומאת מקדש וקדשיו ור' שמעון אומר כי הם גם כן חלוקין בכפרת שעיר המשתלח ואמנם יכפר על ישראל בלבד:

ב

פרק

פרק ב - משנה א

ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע נטמא וידע כו': כשתתבונן הידיעות תמצא שמונה. הראשונה שידע שהוא טמא ואח"כ נעלם ממנו ונכנס למקדש אחר כך ידע ידיעה שניה כי היה טמא כשנכנס לעזרה הנה אלו שתי ידיעות והשלישית שידע שזה מקדש ונעלם ממנו ונכנס במקדש אחר כן ידע שהיה טמא כשנכנס והנה זו ידיעה רביעית והחמישית שידע שזה קדש ונעלם ממנו זה ואכלו והוא טמא אחר כן ידע שמה שאכל הוא קדש הנה זו ידיעה ששית ושביעית שידע שהוא טמא ונעלם זה ממנו ואכל קדש ואח"כ ידע שטמא היה כשאכל זו ידיעה השמינית ואלה שמונה מיני ידיעות מהם שתי ידיעות בטומאת גופו וזה שידע שהוא טמא ונעלם זה ממנו ועשה מה שעשה אחר כן ידע שהוא טמא ומהם שתי ידיעות במקדש והוא שידע שהוא מקדש ונעלם ממנו ונכנס ואח"כ ידע שהוא מקדש ומהם שתי ידיעות בבשר קדש והוא שידע שהוא קדש ונעלם ממנו ואכל ואחר כן ידע שקדש אכל ואמנם אמר שהן ארבעה ואע"פ שהן שמנה כמו שמנינו לפי שלא מנה זולתי ידיעה ראשונה בלבד אשר באותה ידיעה יתכן שיתחייב קרבן כשנודע לו בסוף אבל ידיעות שבסוף לא מנה אותם בשום פנים לפי שכ"ז שלא קדמה לו ידיעה אינו חייב קרבן ואע"פ שידע בסוף וכאילו אמר ידיעות הטומאה שבתחלה שתיים שהן ד' אמנם היותם שתיים לפי שהם כולם תלויות בטומאת מקדש ובטומאת קדשיו והיותם ארבע ידיעות טומאת גופו תחלה לענין מקדש וקדשיו וידיעת המקדש תחלה וידיעת בשר קדש תחלה וידיעת טומאת גופו תחלה ולענין בשר קדש ואמרו נעלם ממנו זה וזה אינו ממנין הידיעות אבל הוא מגיד הדין שהוא חייב קרבן אף על פי שלא היתה אצלו ידיעה בשעת המעשה בשום פנים לא בטומאה ולא בקדש וכבר ידעת שענין קרבן עולה ויורד כי הוא העולה עם העשיר ויורד עם העני הוא לשון המקרא ואם לא תשיג ידו וגו'

והנה הוספנו בפירוש זה ההלכה לפי שהוא קשה מאד בהש"ס ומה
שזכרנו מפתח למה שנזכר לשם :

פרק ב - משנה ב

אחד הנכנס לעזרה ואחד הנכנס לתוספת כו' : אמר רחמנא למשה ככל
אשר אני מראה אותך וגוי וכן תעשו ר"ל שכל מקדש שיעשו כגון זה יהיה
מעשהו וכבר ידעת שמשם מלך היה ומכלל המלכים מנו אותו מוסיף על
הנבואה ועליו נאמר (דברים לג) ויהי בישורון מלך והסנהדרין הם שבעים
זקנים וכן האורים והתומים והביא ראיה על השתי תודות ממה שנאמר
בעזרא (נחמיה יב) ואעמידה שתי תודות גדולות והשיר שאומרים הוא
ארוממך ה' כי דליתני וגוי אחר כן ילכו השתי תודות זו אחר זו עד המקום
שירצו וכשמגיעין עד סופו עומדין ונאכלת אחת מהן והשנית שורפין
אותה והוא פירוש מה שאמרו על פי נביא נאכלת ועל פי נביא נשרפת
ואלה השתי תודות הם לחם בלבד מבלי כבשים לפי שאלה גם כן ממיני
התודה כמו שיתבאר עוד במקומו ואשר חייב להיות בית שני קדוש
ואע"פ שנעשה מאין אורים ותומים ומאין מלך לפי שבקדושתו עומד עד
סוף הדורות ר"ל הקדושה שנתקדש בימי שלמה ומעשה עזרא אמנם זכר
בעלמא הוא דעבד :

פרק ב - משנה ג

נטמא בעזרה ונעלמה ממנו טומאה כו' : כשהשתחוה לצד ההיכל ואפילו
לא שהה לשם בשום פנים או כשהשתחוה כלפי חוץ ושהה או ששהה
שיעור אותה השתחואה שתהיה לחוץ ונזכר אחר כך חייב ושיעור אותה
השתחואה כדי שיקרא אדם זה המקרא ביישוב לא במהירות ולא
באריכות הוא ויכרעו אפים [ארצה] על הרצפה וישתחוו להודות לה' כי
טוב כי לעולם חסדו ופסוק זה הוא בדה"י (ב' ז') ומצות עשה הוא שנאמר
לו צא בקצרה ואמרו שאין חייבין עליו ר"ל אין ב"ד חייבין קרבן כשהורו
בו ואמרו אין מותר לו שיעמוד במקדש והוא טמא אבל יצא כמו שיוכל
ואפילו בארוכה וחייב שיקצר (לכוונתו) ועוד יתבאר עיקר זה בהוריות
(פ"ב הלכה ה) :

פרק ב - משנה ד

ואיזו היא מצות עשה שבנדה שחייבין עליה כו' : ראוי שיעמוד כמו שהוא ויבטל התנועה ונועץ צפרניו בקרקע עד שימות האבר ואח"כ יפרוש ופרישתו ממנה היא מצות עשה ופירוש אמרו ג"כ חייבין עליה שיהיו בית דין חייבין כשהורו בה והתירו הפרישה והוא אסור וכמו כן חייב האיש עצמו קרבן כל זה במצות עשה ואינו חייב בעשה שבמקדש כמו שנבאר בהוריות (שם):

פרק ב - משנה ה

ר"א אומר השרץ ונעלם ממנו על העלם שרץ כו' : רבי אליעזר אומר שזה שאמר הכתוב בנבלת שרץ טמא וכו' אחר שאמר בכל דבר טמא שהוא כולל מיני הטומאות כולם ר"ל כי אינו חייב קרבן עד שיודע באיזו טומאה ממיני הטומאות נטמא אם שרץ או נבלה או זולתו אבל כשנתברר לו שהוא טמא ואינו יודע באיזו טומאה אינו חייב קרבן ר' עקיבא אומר שהוא חייב ואע"פ שהוא נכנס בכלל כל דבר טמא ענינים אחרים יארך ביאורם ואין ראוי לזכרם כפי כוונת חבורנו זה והלכה כרבי ישמעאל:

ג

פרק

פרק ג - משנה א

שבועת שתים שהן ארבע שבועה שאוכל כו' : שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב כו' : באמרו שלא אוכל ושתה גלי אדעתיה שאמרו

שלא אוכל אכילה לבדה בלא שתיה ולפיכך חייב שתים:

פרק ג - משנה ב

שבועה שלא אוכל ואכל פת חטין ופת שעורין כו': לפי שכפל פת שהיה יכול לומר שלא אוכל פת חטין וכן של שעורים וכן של כוסמין ובכפלו גלי אדעתיה שחייב עצמו שבועה על כל אחת ואחת מהן:

פרק ג - משנה ג

שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה כו': יתכן היותו חייב על כל אחת ואחת בענין זה והוא שאמר לו חבירו בא ושתה עמי יין ושמן ודבש ואמר לו שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש ולפיכך חייב על כל אחת ואחת לפי שהיה יכול לומר לו שבועה שלא אשתה עמך * [ולא אמר] (לא) יין ושמן ודבש אלא לחלק לפיכך חייב על כל אחת ואחת:

פרק ג - משנה ד

שבועה שלא אוכל ואכל אוכלים שאינן ראויין כו': הוא כשכלל דברים המותרים עם דברים האסורין כגון שאמר שבועה שלא אוכל תמרים וטרפות ושקצים ור' שמעון פוטר לפי שאינו סובר איסור כולל ואין הלכה כר' שמעון:

פרק ג - משנה ה

אחד דברים של עצמו ואחד דברים של כו': ריבוי הכתוב הוא אמרו או נפש כי תשבע לבטא בשפתים וגוי ואמר אחר כן להרע או להיטיב מיעוט לכל אשר יבטא האדם בשבועה ריבוי אחר רבי עקיבא אומר ריבה ומיעט וריבה ורבי ישמעאל אומר בזה כלל ופרט וכלל ויהיה היוצא ממחלקותם כפי מה שראוי מן העקרים הנעשים והקישות הלמודות ברבוי ומיעוט או בכלל ופרט מה שאתה רואה. וענין העתיד לבא כשישבע על הדברים הבאים שיעשה אותם או שלא יעשה אותם והלכה כרבי עקיבא:

פרק ג - משנה ו

נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל פטור כו': אמר רחמנא להרע או להיטיב אמנם הוא מחויב בשבועה על דבר שאי אפשר בו שייטיב במקום להרע או ירע במקום להטיב והם דברי הרשות ובהן יתכן לאו והן הוא ישבע שיעשה ואפשר לו או לא יעשה ואפשר לו: ואמרו בנשבע לבטל את המצוה פטור ר"ל פטור מקרבן שבועת בטוי וחייב מלקות משום שבועת שוא ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ג - משנה ז

שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה כו': כשאמר שבועה שלא אוכלנה ואמר אחר כן שבועה שלא אוכל ואכל חייב שתים כשאמר שלא אוכלנה אינו חייב עד שיאכל את כולה ואמר אחר כן שלא אוכל אפי' אכל ממנה כזית ולפיכך חייב משאכל ממנה כזית וכשסיים אכילתו חייב שתים וזה כשהקדים שלא אוכלנה כמו שמשלנו:

פרק ג - משנה ח

איזו היא שבועת שוא נשבע לשנות את הידוע כו': הידוע לאדם עד שיהיה אותו הדבר ידוע אצל שלשה בני אדם או יותר ואמרו אם לא ראיתי הוא

שיאמר כל פירות העולם אסורין עלי אם לא ראיתי גמל פורח באויר או כיוצא בזה ואמרו כקורת בית הבד ר"ל כתבניתה וצורתה והוא תבנית שאינו מצוי בנחשים כמותה אבל בגודל הגוף מצוי ואין בו שבועת שוא הנה נתבאר לך בכאן שמיני שבועת שוא שלשה האחד שישבע על שהוא חיוב המציאות שהוא בחילוף מה שהוא מצוי או שישבע על מה שהוא נמנע המציאות שהוא נמצא או שישבע על דבר שאין צריך בו לאמת הספור בשבועה כגון שישבע על האיש שהוא איש ועל האשה שהיא אשה:

פרק ג - משנה ט

שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה כו': מבואר הוא שכיון שנשבע שיאכלנה שהוא חייב לאכלה מכלל המצוה כמו שהוא חייב לעשות סוכה ולולב כי הוא חייב לקיים השבועה ומה שנשבע אחר כן שלא יאכלנה כאילו נשבע שלא יעשה סוכה או לולב ואמרו אכלה עבר על שבועת ביטוי פירושו אף על שבועת ביטוי לפי שעבר על שבועת שוא על שני העניינין:

פרק ג - משנה י

שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים כו': אמרו מפי עצמו הוא תנאי בשבועת ביטוי אבל אם השביעוהו עליה זולתו שיאכל או שלא יאכל אין חייב לעשות כמו שנשבע אלא אם ענה אמן כי אין הפרש בין שנשבע הוא עצמו או שישביענו זולתו ואמר אמן כמו שיתבאר אחר כך:

פרק ג - משנה יא

שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים כו': אמנם זכר אנשים ונשים ושאר החילוקים לפי שרוצה לזכור אחר כן שבועת העדות שאין נשים חייבות ולא קרובים ולא פסולין ואפ"י ענו אמן כמו שנבאר בפי שאחר זה:

פרק ד - משנה א

שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים כו': זה שאמר אינה נוהגת אלא בראויין להעיד להוציא מלך ופסולי עדות דרבנן לפי שהם פטורין ואע"פ שהם ראויין להעיד מדאורייתא ואין הלכה כר' מאיר:

פרק ד - משנה ב

וחייבין על זדון השבועה ועל שגגתה עם זדון כו': לא אמרה תורה בשבועת עדות ונעלם ממנו ולפיכך חייב על זדונה קרבן ושגגתה עם זדון העדות הוא שידע ששבועה זו אסורה ושיתברר העדות ושזו השבועה שקר אבל הוא אינו יודע אם יתחייב עליה קרבן אם לאו ואז יתחייב קרבן אבל כששגג כל ענייניה ולא ידע אם שבועת העדות אסורה או לאו ונשבע שלא ידע העדות אינו חייב כלום וזהו מה שאמר ואין תייבין על שגגתה:

פרק ד - משנה ג

שבועת העדות כיצד אמר לשנים בואו כו': לא תהיה כפירה אלא בבית דין דאמר רחמנא אם לא יגיד ונשא עונו במקום שיועיל ההגדה והוא בבית דין יתחייב על שבועה שנשבע חוץ לב"ד וטענת ר' שמעון מבוארת וברורה כי הם הואיל וכפרו לא יתכן להם להעיד אחר כן וכל שבועה שישביעו אותם אחר כן אינם חייבין עליה כלום שהם אינם יכולים להעיד

פרק ד - משנה ד

כפרו שניהן כאחד שניהן חייבין בזה אחד זה כו' : זה שאמר כאחד ר"ל בתוך כדי דבור והוא שיעור שאילת שלום תלמיד לרב והוא כדי שיאמר לו שלום עליך רבי ואם היה בין כפירת זה לכפירת זה יותר מזה השיעור נאמר בהם זה אחר זה ואמר שתיהן חייבות יש בו תנאים וזה כי כשהיתה כת שניה ראויה להעיד לא תתחייב כת ראשונה על כפירתה כלום לפי שהם לא בטלו דברי אמת מה שהיו יכולים לומר ידענו כי שם כת אחרת בשעת תביעתם ואמנם מה שאמר בכאן שתיהם חייבות הוא כמו שביארו כשהיתה כת שניה קרובים בנשותיהן ונשותיהן גוססות כשכפרה כת ראשונה ואחר כן מתו הנשים ואז כפרה כת שניה העדות ג"כ ואפשר שיעלה בדעתנו שכת ראשונה פטורה לפי שהיא אומרת ידענו שזולתנו יעידו ולפיכך כפרנו לפי שנשותיהן שבשבילן היו פסולין הרי הן גוססין ורוב גוססין למיתה ולפי שידענו שהן קרובות למות ובעליהן יהיו כשרין כפרנו הודיענו כי לא נקבל מהם טענה זו לפי שבשעת כפירתם נתבטלה ולא היה שם זולתם שיעידו באותה שעה בעצמה לפי שכת שניה אז היו קרובים :

פרק ד - משנה ה

משביע אני עליכם אם לא תבואו כו' : הודיענו שאין הפרש בין שינוי מיני הטענות או בין שינוי מיני הדברים שטוענין אותן ואפילו טען בהן ממין אחד במשא ומתן כגון שיאמר להם יש לי אצלכם עדות שיש לי אצל זה חטין ושעורין וכוסמין בתורת פקדון או שאמר להם יש לי אצלכם עדות שיש לי אצלו כך וכך חטין מהם פקדון ומהם תשומת יד ומהם גזלה ומהם אבידה הדין בשני מינין האלה מכפירת העדות אחד כמה שזכר :

פרק ד - משנה ו

משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי כו': אלו הדברים כולן אם העידו לו בשום דבר שיגבה אותו בעדותם ולפיכך אם כפרו הם חייבים אמנם יבא להם החיוב על עדות ממון לא על עדות הקנס ומה שהן בכאן חייבין על עדות חצי נזק ר"ל חצי נזק צרורות שהוא ממון וכן תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה מתמת הקרן ושאנס איש פלוני ופתה את בתו מצד הבשת והפגם וכבר נתבאר בסנהדרין כי מכה אביו ואמו אינו חייב מיתה אלא אם עשה חבורה ולפיכך כשהכה אותו בנו ולא חבל בו הוא חייב ממון בלבד כגון בשת וצער כמו שבארנו בפרק ח' מן בבא קמא:

פרק ד - משנה ז

משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן כו': אלה הדברים כולם אם העידו לו בשום דבר מהם לא יקח ממון בשום פנים לפי שמעקרין אין אדם מת ומשלם וכבר שמעת זה פעמים (והדבר שראוי לבנו על מי שהכהו אינו שלו אבל הוא לבנו) ולפיכך אם כפרו פטורים לפי שמה שאמרה התורה והוא עד או ראה או ידע וגוי מפי קבלה למדנו בתביעת ממון הכתוב מדבר: ואמרו שפתה פלוני בתו הוא כגון אמרו שהכני בני [והדבר שראוי לבנו על מי שהכהו אינו שלו אבל הוא לבנו] שהיא תביעה שאין לו בו ממון [לפי] שלא ישביע [אלא] בשביל זולתו ולפיכך פטורין ואפ"י יהיה זה המשביע אותם מורשה לאותו כהן אבל מורשה תביעת ממון אם כפרו הם חייבין לפי שמעקרי הדין ג"כ שהעדים כשמשביעים המורשה וכפרו חייבין ואע"פ שהעדות אינה לו אלא למי שהרשהו:

פרק ד - משנה ח

משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז כו': אמר רחמנא ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע ואמר עוד בכפירת פקדון נפש כי תחטא וכמו שהפקדון תביעת ממון שיש לו כמו כן גם (כך) העדות צריך שיהיה בממון שיש לו

והוא בכאן הוא תובעם שיעידו לו בממון שאין לו בו זכות ואפילו שיעידו לו כמו שהוא אומר לפי שאין חייב בעל דינו שיתן לו ממון כשאמר לו אתן לו ולפיכך כשכפרו פטורים ועל זה תקיש כל עדות ותבע אותה בעל דין אם אינה מועלת לו בתביעתו כשיעידו בה העדים אין הדיינין חייבין לשאול את העדים אותה עדות בשום פנים:

פרק ד - משנה ט

משביע אני עליכם כשתדעון לי עדות שתבואו כו': לפי שנאמר ושמעה קול אלה והוא עד צריך שתהיה העדות קודמת לשבועה ולכפירה:

פרק ד - משנה י

עמד בבית הכנסת ואמר משביע אני עליכם כו': צריך שייחד אותם לפי שנאמר והוא עד עד שייחד את עדיו:

פרק ד - משנה יא

אמר לשנים משביע אני עליכם איש פלוני כו': זה מבואר לפי שאם הגידו לא תועיל עדותם ולפיכך פטורים כשכפרו:

פרק ד - משנה יב

שילח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע כו': אמר יתברך אם לוא יגיד ונשא עונו והוא כתוב בוי"ו ואל"ף ולמדנו מפי השמועה שזה לעורר על שני

הענינים הקנין והשלילה כאילו אמר אם לו לא יגיד ונשא עונו רצונו לומר לתובע זכותו אבל לנתבע אם לא יגיד לפטור אותו פטור:

פרק ד - משנה יג

משביע אני עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם כו': אמרו מצוה אני עליכם וכו' הוא שיאמר להם מצוה אני עליכם בשבועה אוסרכם אני בשבועה: והמחלוקת בין חכמים ורבי מאיר בכנויין לבד ובחנון ורחום שזכר אחריהם אבל אל"ף דל"ת ויו"ד ה"א ושי"ן דל"ת וצבאות אין צריך לומר כי הם שמות מיוחדים וכמו כן אלהים: ומה שאמר רבי מאיר המקלל בכולם חייב רצונו לומר מברך את השם באחת מהן חייב סקילה: וחכמים אומרים על שם המיוחד במיתה ועל הכנויין באזהרה: והטעם שלא נחלקו בשבועת העדות ואמרו כי היא חייבת בכל הכינויים ממה שאמר הכתוב ושמעה קול אלה. ואסור לאדם לקלל את עצמו שנאמר השמר לך ושמור נפשך מאד וכבר בארנו בסוף מכות שמלת השמר מורה על לא תעשה וכן אסור לו לקלל חברו שנאמר לא תקלל חרש ולמדנו מפי הקבלה שרוצה לומר לא תקלל מי שאינו עושה מעשה שהיה ראוי לקללו בשבילו אבל הוא חרש באותו דבר: ואמרו יכהו יכנו כנוי על קללת אדם עצמו או חברו ור' מאיר סבר בכאן שאין הפרש בין שיאמר אל יברכהו אלהים או יקללהו ואמרו בכאן אל יככה אמנם רצה להפריש בין אל יככה ובין יברכה וייטיב לך כדי שלא יהיה בו לשמוע מאמר זה קללה וכבר בארנו בפ' אחרון של מכות שהמקלל לעצמו ולחברו לוקה ואע"פ שהוא לאו שאין בו מעשה וזכרנו העיקר שהוא כל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו חוץ מנשבע וממיר ומקלל את חברו בשם ודין מקלל חברו ועצמו אחד ואמנם עדים זוממין בא מקרא בתורה ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו וכבר בארנו זה והלכה כחכמים בכל דבריהם:

פרק ה - משנה א

שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים כו': שגגתה על דרך שנתבאר בשבועת העדות והוא שידע שהשבועה אסורה ולא ידע שחייב עליה קרבן ושגגת הפקדון מבואר והוא שלא נזכר שיש לו אצלו פקדון ואמרה תורה (ויקרא ה) וכחש בעמיתו בפקדון וגוי והביא את אשמו לה' איל תמים וגוי הנה שאמרו וכחש בעמיתו מורה שהוא יודע בפקדון בשעת השבועה והלכה כחכמים:

פרק ה - משנה ב

שבועת הפקדון כיצד אמר לו תן לי פקדוני כו': זה מבואר וטעם ר"ש ברור כי בשעה שיודה תועיל הודאתו ואע"פ שקדמה כפירתו בבית דין לפי שהוא נותן מה שהודה בו:

פרק ה - משנה ג

היו חמשה תובעין אותו אמרו לו תן לנו כו': ר' מאיר אומר שאומרו חטה ושעורה רצונו לומר מיניהם וחכמים סברי שכפירתו בזרע אחד מן חטה ואין הלכה כרבי מאיר ולא כרבי שמעון ולא כרבי אליעזר:

פרק ה - משנה ד

אנסת ופיתית את בתי והוא אומר לא כו': ר' שמעון סבר כי עיקר תביעתו קנס שהוא דבר קצוב וידוע וחכ"א עיקר תביעתו הוא הבשת והפגם שיודע שאם הודה בהם ישלם אותם ואין הלכה כר' שמעון:

פרק ה - משנה ה

גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי כו': עיקר כל זה מודה בקנס פטור
וכל מה שאומר בזו הלכה פטור הוא בכפירת קנס לפי שאפי' הודה בו לא
יתחייב לשלם כמו שהוא עיקר

פרק

ו

פרק ו - משנה א

שבועת הדיינין הטענה שתי כסף כו': שתי כסף הוא משקל שתיים
ושלשים שעורות מכסף או מה ששוה זה השיעור. ופרוטה חצי שעורה
מכסף: וכשמודה ממה שתבעוהו בפחות משוה פרוטה פטור וכן כשכפר
מאשר תבעוהו בפחות משתי כסף פטור וכן אמרו ז"ל כפירת הטענה שתי
כסף: ופירוש אמרו פטור שהוא פטור משבועת התורה אבל הוא חייב
שבועת היסת ובכל מקום שיאמר במשנה בענין שבועת הממונות חייב
רצונו לומר בשבועת התורה כי השבועות גם כן שעקרן מדרבנן הנזכרות
במשנה הם בנקיטת חפץ וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון ואין
הפרש ביניהן זולתי בדין בלבד והוא שהשבועה המחוייבת מן התורה אם
הוא מסרב ואינו רוצה לישבע ב"ד יורדין לנכסיו ופורעין מן הנמצא אצלו
השיעור שכפר ולא רצה לישבע עליו והשבועה המחוייבת מדרבנן אע"פ
שהיא נזכרת במשנה אם לא רצה לישבע לא נחתינן לנכסיה אבל
משמתין ליה עד שיפרע או ישבע ואם עמד בנדויו שלשים יום ולא פרע
ולא נשבע מלקה אותו הדיין במלקות כפי מה שיראה מרשעתו ואם עמד
על כפירתו וסרבנותו מלישבע אחר שהלקהו יתירו לו נדויו וילך לו: ודע
כי השבועות המחוייבות מן התורה שלשה מינין והם שבועת מודה
במקצת ושבועת מי שיש עליו עד אחד ושבועת השומרים וכל השבועות
הנזכרות במשנה מלבד אלו הם בתקנת החכמים אבל הם בנקיטת חפץ
כעין דאורייתא כמו שבארנו: ומה שאמר מנה לאבא בידך וכו' פטור זהו
כשאמר הבן שמא יש לאבי מנה בידך אבל אם אמר לו ברי לי שיש לאבי
בידך מנה ואמר הוא חמשים חייב ואינו כמשיב אבדה וכיצד היא שבועת

התורה שתהיה ביד הנשבע [*ס"ת] כשהוא נשבע בתורה וזו היא נקיטת חפץ ושבועת היסת שתהיה התורה ביד משביעו:

פרק ו - משנה ב

מנה לי בידך אמר לו (בפני עדים) הן כו': כבר בארנו לך כי בכל מקום שיאמר פטור שהוא נשבע שבועת היסת ומבואר הוא שזה שאומרין במשנה זו חייב רצונו לומר חייב לשלם ואין בעל דינו חייב שבועה לפי שהוחזק כפרן וצריך שיכפור בב"ד ואז נאמר בו הוחזק כפרן ואלה הדינים נוהגים על עיקר מעקרי הדינים אצלנו והוא המלוה את חברו בעדים אין צריך לפרעו בעדים אלא אם התנה עמו ג"כ כמו שבארנו בכאן וכן המפקיד אצל חברו בעדים אינו צריך להחזיר לו בעדים אא"כ התנה עמו ג"כ אבל אם טען הלוח שפרעו ישבע שבועת היסת וכן הוא דין המפקיד אבל המפקיד אצל חברו בשטר ואמר לו החזרתי לך הוא ג"כ נאמן אבל ישבע בנקיטת חפץ שהחזיר וזה שאין אנו מחייבים אותו לשלם מגו דיכול לומר נאנס הפקדון ויהיה נאמן יכול למימר החזרתיו לך וידוע הוא שאם אמר נאנס ישבע שבועת השומרין ולפיכך כשיאמר החזרתיו לך ישבע אותה שבועה עצמה לפי שלא יהיה מגו גורע ממנו שום חיוב לפי שהתנאי במגו שנטעון מה לו לשקר:

פרק ו - משנה ג

ליטרא זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא כו': כבר ידעת כי לתך חמש עשרה סאה וכור שלשים סאה ועקרי אלה ההלכות כולם כבר בארנום תכלית הביאור ופירשנום בפרק ראשון מקדושין ובפי' אחרון מכתובות ואמרנו לשם שלא נחזיר לפרש אותם העקרים כדי שלא יאריך החבור *ואין ממתין אצלם לעיין אותם שם כשהם נזכרין במשנה. ולשם ג"כ בארנו שאין הלכה כרבן גמליאל והלכה כאדמון:

פרק ו - משנה ד

אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן כו' : נשבעין לקטן ונפרעין מנכסיו כמו שנתבאר בכתובות הבא ליפרע מנכסי יתומין לא יפרע אלא בשבועה ובשבועה דאורייתא בלבד הוא שנאמר אין נשבעין על טענת קטן אבל שבועת היסת נשבעין בטענת קטן וכמו כן נשבע לב"ד שבועת השומרין ושבועת *השומרין שלא בטענת הקטן לפי שאין הקטן טוען אותם טענת ברי וכן נשבעין להקדש ונפרעין ממנו כגון שהיה לראובן ביד שמעון ממון בתחלה כשהקדיש שמעון כל נכסיו ישבע ראובן שבועת התורה ויפרע ממנו על הדרך הנזכר בפ"ו (הלכה ב) מערכין :

פרק ו - משנה ה

ואלו דברים שאין נשבעין עליהם העבדים כו' : כשתתבונן בפסוקי התורה תמצא הדברים שזכרה (מנה בהם) [הנה הם] בשבועות או בתשלומי כפל וארבעה וחמשה וזכרה דיני השומרים בהם הם חמור ושור ושה וכל בהמה ושלמה וכסף וכלים והעולה בידינו מאלה המקראות כולם בהמה וכלים וכסף וכל אלה הם כל דבר המטלטל וגופו ממון וכלים יש בהם אותם הדינים הנה יצאו קרקעות לפי שאינן דבר המטלטל ועבדים הוקשו לקרקעות כמו שבארנו בפרק ראשון מקדושין והשטרות מצד שאין גופן ממון אבל הוצרכו לראיה שבהן וכשנודע בירור הראיה היה מציאות השטר או העדרו שוה ולפי שאמרה התורה בשבועות והכפל והשומרים רעהו פי' רעהו אמר רחמנא ולא הקדשות שהן לגבוה ומצד שלא חייב בהם תשלומי כפל לא נפל בהם תשלומי ארבעה וחמשה כי זה לא ימצא אלא אחר חיוב תשלומי כפל כמו שבארנו בשביעי מבבא קמא. ולא זכר שאר הארבעה שומרין והם שואל ושוכר לפי שאין צורך לזכרם שהקרקעות אין בהם דין שאלה ואסור שאלת הקדש וכמו כן השטרות אינן צריכות שאלה על הרוב וכן אינם בשכירות ואסור ג"כ שכירות בהקדשי ועוד יתבאר כי דין נושא שכר ושוכר אחד ואין הלכה כר' שמעון ואלה כולם מבוארים שאין נשבעין עליהם שבועת התורה אבל נשבעין עליהם היסת :

פרק ו - משנה ו

ר"מ אומר יש דברים שהן כקרקע כו': מחלוקת חכמים ורבי מאיר הוא בענבים העומדים ליבצר והלכה כחכמים אבל כשימסרם לו בתורת שמירה לענין מקח וממכר ודיני האונאה והודיה במקצת כשהיה עיקר התביעה שלא בתורת שמירה העיקר המכוון עליו שהם כמטלטלין שכל העומד ליבצר כבצור דמי ושמור זה הלשון והוא אמרם אינו חייב עד שיטענו דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין כלומר שהוא מודה בקצת המנין אם תבעו דבר שבמנין או במקצת המשקל אם תבעו דבר שבמשקל או במקצת המדה אם תבעו דבר שבמדה:

פרק ו - משנה ז

המלוה את חברו על המשכון ואבד המשכון כו': מעקרנו הלוהו על המשכון נעשה עליו שומר שכר ועוד יתבארו דיני שומר שכר ולפיכך אם אבד המשכון באונס ישבע אותו שיש בידו המשכון שבועת התורה שנאנס ויפרע בעל המשכון ממה שהלוה לו משלם. ויש לאותו שהמשכון בידו בכל אלה החלוקים עכ"פ לישבע שבועת התורה שאבד ואפי' לא נפל ביניהם מחלוקת במה שהיה שוה אלא אפילו אמר לבעל המשכון חשוב לי ביותר ממה שאתה טוען שהיה שוה לפי שנחמר שמח עיניו נתן בו אבל אם נסתלק זה החשד כגון שהיה המשכון לשון זהב או חתיכת כסף וכיוצא בהן שאין שום צד לומר שמא עיניו נתן בו ואמר לו טול כל מה שהיה שוה וקח בו חתיכת זהב או כסף כאותה שהיה לך כיון שאין שינוי ביניהן במינן ואינם כלים ולא בגדים שיש בהם מיני רקמות שתוכל לומר אני לא אמצא כמותם כרצוני. וכשישבע מן המשכון שבידו יכלול בשבועתו שלא היה שוה יותר מסלע או שקל או השיעור שיאמר ע"י גלגול וכמו כן תהיה שבועת בעל המשכון כשיהיו חלוקין בדמי המשכון כי לא היה שוה משכונו פחות מסלע או שקל או מה שטוען שהיה שוה וכך ראיתי אבא מורי ז"ל משביע אותם פעמים הרבה על זה הלשון כמו שראה לרבו לרבינו יוסף הלוי ז"ל משביע תמיד. ואמרו בחלק הראשון מזו המשנה פטור ונשבע שבועת היסת וכבר בארתי זה ואמרו מי נשבע מי שהפקדון אצלו הוא חוזר אל החלק השני ממשנה זו הוא מה שאמר לא כי פי' אינו כן או אינו אמת אלא סלע הלוייתי עליו וג' דינרין היה שוה שיתחייב בעל המשכון שבועה וישלם דינר לפי שהוא מודה במקצת ולא ישבע שבועה עד שישבע קודם מי שהפקדון אצלו שבועת התורה שאותו הפקדון אבד ואז ישבע זה לאותו טעם שזכר לפי שזה הטעם כולל כל המשכון אבל טעם שמא נתן עיניו בו אינו כולל כל המשכון כמו שבארנו ולפיכך לא שם התנא כוונתו בזה החלוק אבל שם כוונתו בהודאה במקצת או בכפירה בכל ובטעם זה שזכר שמא ישבע הלה ויוציא הלה

את הפקדון וכבר נתבאר לך פעמים שהסלע ארבעה דינרין:

ז

פרק

פרק ז - משנה א

כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין כו': אמר רחמנא במחויב לישבע ולקח בעליו ולא ישלם למדנו מזה שמי שלא ישלם ישבע ואין אדם נוטל שום דבר בשבועתו אבל מדרבנן תקנו שבועה כשבועת התורה על אלה ואע"פ שהן תובעין נשבעין ונוטלין וזה לענינים עוד יתבארו אמנם השכיר הוא נשבע ונוטל לפי שבעה"ב טרוד בעסקיו השכיר ידקדק הדבר יותר ובזה שני תנאין האחד שיהיה תובעו בזמנו והשני ששכרו בעדים אבל כששכרו שלא בעדים מתוך שהיה יכול לומר לא שכרתיך נאמן לומר פרעתי או כשתובעו שלא בזמנו ואמר בעל הבית פרעתי נשבע בעל הבית שבועת היסת וכמו כן אם היתה עיקר הכפירה בעיקר השכירות ישבע בעל הבית שבועת התורה שכך וכך התנה עמו ויתן לו מה שיאמר ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק ז - משנה ב

הנגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו כו': זה הדין ג"כ הוא בשני תנאים אחד מהם שיהיו שם שני עדים ראוהו שמשכנו והוציא כלים מביתו תחת כנפיו ולא ידעו הדבר שלקח מה הוא וזה כשראוהו שנכנס לבית חברו ואין בידו כלום ויצא והוא מחבא דברים תחת כנפיו ובעל הבית אינו מצוי והתנאי השני שיטעון בעל הבית על אותו הגזלן בדבר שהוא אמוד אצל בני אדם שהוא ידוע בכגון זה אבל אם תבעו שלקח ממנו חוט מרגליות ואבנים טובות והוא מפורסם שאין אצלו כגון אלה הדברים אינו נאמן ואין נותנין בזה שבועה בשום פנים אבל ישבע שכנגדו

או היסת או של תורה כפי מה שהודה ואין הלכה כר"י:

פרק ז - משנה ג

הנחבל כיצד היו מעידין אותו שנכנס תחת ידו כו': כשתהיה החבלה במקום שאי אפשר בו שחבל בעצמו והחבלה שבגופו מורה שהיתה ממעשה זולתו ולא היה ביניהם שלישי שנאמר שמא אמר לו הנחבל הכני פצעני כדי להעניש לזה. האחר נוטל שלא בשבועה ואמנם הטיל השבועה על הנחבל או הנגזל קנס לחובל ולגזלן כדי שלא ירבה היזק בני אדם והתגרותם ואין הלכה כר' יהודה:

פרק ז - משנה ד

ושכנגדו חשוד על השבועה כיצד אחת כו': אמרם בין שחילל שבועת העדות או שבועת הפקדון ואפי' לא פירש לו אלא שנשבע שבועת שוא שאין בה כפירת ממון הנה הוא חשוד על השבועה ואין נותנין לו שבועה וממשנה זו יתבאר לך שכל פסול לעדות בין מדאורייתא בין מדרבנן שהוא חשוד על השבועה וזה הדין הוא בשבועת התורה בלבד כלומר השלשה מינין מן השבועות שעיקר חיובן מדאורייתא כמו שבארנו בפ' שלפני זה אבל השבועות שהם בתקנת חכמים אין נשבע שכנגדו ונוטל לפי שתקנה זו היא לפי שהוא מסרב ונשבע לשקר ותקנתא לתקנתא לא עבדין וכמו כן שבועת היסת לא ישבע שכנגדו כשנתחייב בה וענין דברי ר"מ חזרה שבועה למקומה חזרה למחויב לה וישלם מה שתבעו בו בלי שבועה שהוא מחויב לישבע ואינו יכול להשבע וכל המחויב שבועה ואין יכול לישבע משלם ואין לו על אותו שתבעו זולתי חרם סתם והלכה כר"מ ולא כר' יוסי דאמר יחלוקו:

פרק ז - משנה ה

והחנוני על פנקסו כיצד לא שיאמר לו כתוב כו': הטעם להטיל השבועה על החנוני מבואר לפי שהוא צוה לו שיתן וראוי שישבעו הפועלים או בנו במעמד החנוני שמא יתביישו קצתם מקצתם ואין הלכה כבן ננס:

פרק ז - משנה ו

אמר לחנוני תן לי בדינר פירות ונתן לו כו': אלו הדינין שבכתובה כבר הקדמנו ובארנו האמת בפ' תשיעי של מסכת כתובות ואמרו בכאן וכן היתומים ר"ל יתומים הנפרעין מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה וזה בתנאי שיאמר. היתומים שנפרעים מהם לא נדע אם פרע אבינו זה החוב ולא נתברר עליהם ממנו דבר אבל אם אמרו אמר לנו אבינו שלא נתחייב לעולם בזה החוב ולא לזה אלו יתפרע מנכסיהם אותו ממון בלי שבועה לפי שמעיקרנו האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי כי אין להכחיש העדים בשביל דברו וזה כשמת אבי היתומים שעליו לקבל החוב [קודם] אבל אם הדבר הפך והוא שמת אותו שהיה חייב קודם לא יתפרע הממון ההוא לעולם אבל אבד מכל וכל שמאחר שמי שעליו החוב הניח היתומים אין הבעל חוב יכול ליפרע מממונם אלא אחר שישבע שבועת התורה כמו שזכר וכשמת אחר כן קודם שישבע אין בניו יכולים לישבע במקומו לפי שאין אדם מוריש שבועה לבניו: ואם דן הדיין שישבעו הבנים שלא פקדנו אבא כמו שאמרה המשנה ויתפרעו ממנו מה שעשה עשוי והלכה כרשב"ג וקרובן יוחנן בן זכאי:

פרק ז - משנה ז

כשם שאמרו הפוגמת כתובתה לא תפרע כו': אלו הדינין שבכתובה כבר הקדמנו ובארנו האמת בפ' תשיעי של מסכת כתובות ואמרו בכאן וכן היתומים ר"ל יתומים הנפרעין מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה וזה בתנאי שיאמר. היתומים שנפרעים מהם לא נדע אם פרע אבינו זה החוב ולא נתברר עליהם ממנו דבר אבל אם אמרו אמר לנו אבינו שלא נתחייב לעולם בזה החוב ולא לזה אלו יתפרע מנכסיהם אותו ממון בלי שבועה לפי שמעיקרנו האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי כי אין להכחיש העדים בשביל דברו וזה כשמת אבי היתומים שעליו לקבל החוב [קודם] אבל אם הדבר הפך והוא שמת אותו שהיה חייב קודם לא יתפרע הממון ההוא לעולם אבל אבד מכל וכל שמאחר שמי שעליו החוב הניח היתומים

אין הבעל חוב יכול ליפרע מממונם אלא אחר שישבע שבועת התורה כמו שנזכר וכשמת אחר כן קודם שישבע אין בניו יכולים לישבע במקומו לפי שאין אדם מוריש שבועה לבניו : ואם דן הדיין שישבעו הבנים שלא פקדנו אבא כמו שאמרה המשנה ויתפרעו ממונם מה שעשה עשוי והלכה כרשב"ג וקרנן יוחנן בן זכאי :

פרק ז - משנה ח

ואלו נשבעין שלא בטענה השותפין והאריסין כו' : אמרו שלא בטענה ר"ל שלא בטענת ברי אלא בטענת שמא כי הוא לא הונה אותו במה שהיה ביניהם ובלבד שיפיל לו הספק שהונה אותו בשתי כסף או יותר אבל אם היה ספק האונאה פחות משתי כסף אינו חייב שבועה וכבר נתבאר בפרק חמישי מגיטין שאפוטרופוס שמנוהו ב"ד הוא שחייב שבועה והוי יודע כי כמו שיתגלגל בשבועת התורה כמו כן יתגלגל בשבועת היסת : אמר רחמנא וזה דבר השמטה שמוט אפי' דיבור משמטת ולפיכך משמטת השבועה :

ח

פרק

פרק ח - משנה א

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר כו' : דיני הארבעה שומרין שלשה לפי שדין נושא שכר והשוכר אחד והדינן הנזכרים בהן הוא לשון התורה ויוקש עליהם כי נושא שכר והשוכר נשבעין על האונס ואינם חייבים לשלם כי שבורה ומתה אונס הוא והשואל חייב באונס אלא אם מתה בשעת מלאכה כמו שבארנו בפ' שמיני מן בבא מציעא ושבועת השומרין הוא שבועת התורה ואע"פ שהשואל משלם את הכל ישבע קודם לכן שבועת התורה שאותו הדבר נאבד שיש

לומר שמא עיניו נתן בה ועל הדרך שבארנו בפרק ששי מזו המסכתא:

פרק ח - משנה ב

[אמר לשומר חנם כו'] זה מבואר לפי שכפר בדבר שאפילו הודה בו לא יתחייב לשלם ממון לפי שהשבועה היא שהוא חייב באיזה ענין שיהיה מזה ועל זה תקיש כל אלה ההלכות וזולתם כי מי שנשבע על דבר שקר שאילו אמר בו אמת לא יתחייב לשלם ממון הוא פטור ואע"פ שנשבע שלא כהוגן כיון שלא הועיל לו שקרו וכל מי שנשבע על דבר שאילו היה מודה באמתת הדבר היה חייב לשלם הממון הוא חייב על שכפר האמת עד שיפטר עצמו מן הממון וכמו כן הדיין אין ראוי להשביע שום אדם על כפירתו בדבר שאילו הודה לא יתחייב לשלם:

פרק ח - משנה ג

[היכן שורי כו'] שומר חנם כששלח ידו בפקדון ונשבע הוא חייב קרן וחומש ואשם כשהודה מאליו אבל אם העידו עליו בזה והוא כופר אינו חייב חומש ולא אשם וכמו כן כשטען נגנבה והיה הוא עצמו שגנבה יתחייב תשלומי כפל כמו שנאמר אם לא ימצא הגנב וגוי כלומר אם ימצא שהוא הגנב ישלם שנים אם יש שם עדים ואם הודה מאליו משלם קרן וחומש ואשם וכבר קדם פי' ההלכה ועקריו בפרק תשיעי מב"ק:

פרק ח - משנה ד

[אמר לאחד כו'] כבר בארנו פעמים הרבה שתשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה הוא קנס ומן העקרים שהמודה בקנס פטור ובפירוש אמרו שאין אדם משלם קנס ע"פ עצמו:

פרק ח - משנה ה

[אמר לשואל כו'] זה גם כן מבואר לפי שלא פטר עצמו בטענה זו מכלום אבל חייב הוא לשלם עכ"פ ולפיכך הוא פטור על השבועה:

פרק ח - משנה ו

[היכן שורי כו'] כל זה מבואר לפי שאילו הודה היה חייב לשלם:

[אמר לנושא כו'] כל זה מבואר וכבר הקדמנו עקרו וכל מה שאמר בזה הפרק חייב ופטור ר"ל חייב משום שבועת הפקדון שחייב על מה שיכחיש בה קרן וחומש ואשם כמו שקדם באורו ופטור משבועת הפקדון אבל הוא חייב משום שבועת בטוי לפי שנשבע לשקר וכבר התבאר ששבועת בטוי חייבין על זדונה מלקות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד: ?סליקא לה פירוש המשניות להרמב"ם ממסכת שבועות